

HAŠKOVINY

Humoresky v mezích zákona

TOMÁŠ SYROVÁTKA
Ilustrace PETR URBAN

HAŠKOVINY

Humoresky v mezích zákona

TOMÁŠ SYROVÁTKA
Ilustrace **PETR URBAN**

PÁR SLOV MÍSTO PŘEDMLUVY

Autor Švejka byl pouze jeden – originál. Stejně jako jeho dvorní kreslíř Josef Lada. My Češi jsme ale pořád Češi, pitomost zůstala pitomostí a čtenář se taky rád zasměje stejně jako za císařpána.

Autor knížky nahlíží současnost stejně nemilosrdným pohledem, jakým stvořitel Švejka rozkrýval hloupost a absurditu své doby. Neduhý světa možná nepopíšeme za pomoci velkých spikleneckých teorií. Pověstné „jádro pudla“ se často odhalí, když svět nahlédneme optikou vesnice plné komických figurek, jimž se nakonec podobají i ti největší „potentáti“ lidských dějin.

S ostrým a přímočarým humorem textu rezonuje nekompromisní poetika kreslíře Petra Urbana, proslaveného postavičkou Rudy Pivrnce. Podobně jako Josef Lada doplňoval Haškovu tvorbu, i Urbanův vizuální humor se stává rovnocennou součástí publikace, jejímž cílem je především pobavit, ale také si rýpnout tam, kde to naši současnost nejvíc „svrbí“.

*I průměrný cenzor ví,
že s humorem není žádná sranda.*

NÁKAZA V KOZÍM CHLÍVKU

Za všechnu šlamastiku mohla pšíkavá koza. Ta stará nebožačka nezdechla v tichosti doma, ale jako na potvoru přímo na návsi, před očima všech. Stalo se to odpoledne, když ji vedli od místního kozla. A hned jak sebou ta němá tvář sekla na zem, začalo se mezi sousedy šeptat.

„Aby to tak nebyla obyčejná chřipka. To by nám za chvíli mohlo v chlívku pochcípát kdeco.“

„A ještě aby to tak vlezlo na nás,“ křížovaly se sousedky, zatímco mužské osazenstvo šlo celou událost zapít. Jednak kvůli niterné dezinfekci, ale také kvůli principu předběžné opatrnosti, protože „kdo ví, kam celá ta lapálie povede a jestli nám nakonec i tu hospodu nezavřou. Dějinnej precedent by na to byl,“ kázal nad partií mariáše kostelník. „Křesťani v devátém století zbořili Slovanům nejednu Perunovu svatyň. Proč by úředníci bez vyznání nezavřeli na revanš katolíkům hospodu?“ Tváří v tvář neúprosné logice dějin se hospodská jala zatemňovat okna pomocí závěsů, aby bylo kde se ožírat inkognito, až na Čechy zase dopadne doba temna.

Mezitím četnictvo zalarmovalo hejtmana. Byl to muž rázný, ale moudrý, a proto zvyklý se před každým rozkazem náležitě poradit, nejlépe přímo s nejvyšším. S místním okresním zemanem. Za chvíli už podřízení hejtmana

Papáčka a zemana Slabische obcházeli chlívky a přibíjeli na vrata cedulky s pokyny, co vše je přísně přikázáno a co ještě přísněji zakázáno.

„Omotávat šálu kolem nozder? A jak to té němé tváři vysvětlím?“ pokřikovala selka a ostatní se k ní přidávali. Tou dobou to ale všichni považovali spíš za špatný vtíp a nikdo si neuměl představit, jaké nadělení pojde z toho, že na rynku posla koza. Se zákazy se roztrhl pytel. Nejdřív to nikdo nebral moc vážně, ale když došlo na zákaz vycházení z chlívků, vypuklo na vsi málem povstání: „Kdo to kdy slyšel, aby boží tvor nesměl několik dní na světlo boží?“ volali rozezlení vesničani do oken zemanovy chalupy.

Slabisch se schovával za zácilonou a raději moc nevykukoval. „Já mám silnou kůži, ale jsem sláb v mluvním projevu. Obzvlášť v tomhleto kultivovaném. Řekněte všechno lidem vy,“ vyšoupl Slabisch hejtmana Papáčka do okna, takže se tam před rozezleným davem chvíli střídali jako svatí na orloji.

„Však oni to v chlívku pár týdnů vydrží, vždyť je to jenom dobytek, tak co!“ uklidňoval Slabische hejtman a pro jistotu na náves poslal svoje muže v uniformách, aby bylo vidět, že pořádek dělá přátele. „Chvíli to ta zvěř nějak přečká. Jde nám přece o lidi!“

Jenomže i čtyřnozí tvorové mají svoji hlavu a v chlívku je nikdo dlouho neudržel. Svobodná pastva je svobodná pastva a čerstvý luft udělá dobře všem, i marodům. Nařízení nenařízení.

„Vidíte, vidíte! Já jsem od začátku říkal, že s dobytkem se nesmí zacházet v rukavičkách,“ hartusil hejtman.

„Před týdnem tady pšíkala jedna koza, teď už nám kýchá i kdejaké prase. Hepčí!“ zlobil se hejtman a otíral si nos kapesníkem, až by ho slušnému člověku bylo líto.

A bylo hůř. Jediný, kdo si mnul ruce, byl obecní ras.

„Jestli to takhle půjde dál, budeme nakonec muset celou vesnici preventivně podpálit, a to přece nikdo nechceme,“ pronesl výhrůžně zeman.

I když byl teprve podzim, nemoc se šířila krajem jako písňe o Štědrém večeru. Příští neděli už v kostele ani v hospodě nesesedl nikdo, kdo neměl kolem pusy omotaný šátek nebo šál, a lidi si od sebe odsedali jako malomocní. V každém stavení se vařil čaj s rumem, protože už se dávno nemarodilo jenom ve chlívech, ale zimnicí se trásl osel i četník, poslanec i vůl.

„Kdo bude na ostatní kašlat, bude pro blaho všeho lidu poslanej na jatka a snědenej v jitrnicích,“ navrhoval na schůzi řezník, protože kvůli nedostatku nenakažených pašíků si už ani on nepamatoval, kdy na vsi naposledy proběhla veřejná zabijačka. Tajně, to byla ovšem jiná. Sousedí každou chvíli zařízli nějakou svini. Ale hezky beze svědků, a řezník z toho neměl nic. A tak se dopisem obrátil na samotného hejtmana. „S ouctou Vás zapřisáhám, náš nejvyšší! Přece ze strachu ze smrtelný chřipky neumřeme dobrovolně hladý! To mi nejde na můj pitomej rozum. Nezasloužíme si, abyste na nás jen pohlédl, náš nejvyšší, ale řekněte jen slovo a my se zase normálně nažerem v hospodě jako dřív,“ prosil řezník hejtmana tak úpěnlivě, až mu na dopisní papír ukápla slza.

Ale hejtman je jednou hejtman a jen tak se obměkčit nedá. Ani za plný trakař jitrnic. Jenomže plný trakař dopisů a stížností, který příští ráno doručil pošťák, to už bylo horší.

„Celá tahlencta chřipka není jen tak, my obyčejní lidi na to sami nestačíme,“ děl hejtman Papáček a dodal rozhodně: „Ale já vím, co udělám, já se o tom pojedu poradit rovnou s černošským papežem nebo s tureckými jenerály nebo třeba až s carem do Moskvy...“ Zatvářil se co nejvíc státnicky a začal dumat, jestli by si neměl dát vypíchnout aspoň jedno oko, aby na poštovních známkách vypadal víc jako bratr Žižka.

„To by se vám tak líbilo... Než se vrátíte od báťušky, celá ta lapálie přejde, a já tady budu zatím na všechno sám jako kůl v plotě, to jste teda uhádl,“ nesouhlasil s hejtmánovým odjezdem zeman Slabisch a naříkal, jak je to zemanování těžká věc, když si každé hovado dělá, co chce.

„Musíme nepříteli čelit všichni společně,“ shodli se nakonec oba představení obce. Hejtman vydal rozkaz, aby četnictvo vyndalo želízka a všechny občany jednoho po druhém připoutalo, takže všichni dohromady vytvořili dlouhý řetěz, který sahal od jednoho konce vesnice ke druhému. „A teď jsme v tom všichni společně, vy bando,“ volali přední mužové obce, „jen společně to zvládneme!“

A tak ve vesnici omarodili všichni jeden po druhém, ale s disciplínou a hezky po pořádku.

Inu, je to veliké štěstí, když člověk ví, že nad ním někdo bdí a za všech okolností mu poví, co má dělat. Jinak

by musel mít každý z nás vlastní rozum a byli bychom na tom hůř než hovádka boží, o která se vždycky postará moudrá ruka hospodářova.

*„Dobrý člověk ještě žije,“
napsal jeden spisovatel optimisticky.
Ale zajímal se někdo o to,
jestli se ještě dobře žije člověku?*
